



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis**

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de  
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

**Herincx, Wilhelm**

**Antverpiæ, 1675**

Quæstio I. Quisnam sit Minister Baptismi.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

bat exprimi verbis usitatis, ipsumque mysterium cum suis proprietatibus propriissimè significantibus.

51.  
An omisso  
Præpositionis  
In viciet  
formam.

De præpositione *In* est quoque controversia, an forma mutetur essentialiter, si omittatur, dicendo, *Nomine Patris*. Negant *Conræck* & alii saltem in idiomate Latino; immo juxta ipsos videtur tantum adungi per hebraismum, ideoque censent omissionem tantum esse venialem. Quod postremum non credo: eò quod non careat dubio valor formæ sic prolatae; utpote præ se ferentis alium sensum, scilicet quod baptizans baptizet loco seu vice Patris &c. Et ly *In nomine* significet, tum quod Baptismus detur in auctoritate trium personarum, tum etiam quod sub invocatione earumdem. Unde *Angelus Sylvester, Præpositus q. 66. ar. 6. dub. 8.* censent Baptismum sic collatum non valere. Clarius autem apparet vitium formæ idiomate Flandrico pronuntiatae omisso ly *In*; cum planè alium tunc ingerat sensum.

52. De conjunctione *Et* minus est dubium:

quamquam *Major, Gabriel & Sylvester*, ejus omissionem existiment vitare formam: nam saltem satis certò non vitiat, et si omittatur primo loco: cum consuetum sit plura recensendo poni conjunctionem copulativam tantum inter ultimum & penultimum. Immo verosimilius non vitiat, et si utroque loco omittatur. Nam etiam consuetum est Latinis, ut dum pluribus idem tribuitur, copulâ *Et* subintellectâ id fiat, solo commate mediante. Quidquid sit, in præxi adlaborandum est, ut forma Ecclesiæ consuetâ plenè pronuntietur: nec sine peccato potest aliquid omitti, aut ordo trium personarum inveri. Quàmvis omittere pronomen, *Ego* sit per se loquendo tantum veniale juxta Doctores communiter. Ly *Amen* citra veniale omittitur; cum in *Rituale Romano*, ubi forma Baptismi sæpius exprimitur, nec omittuntur observanda à Ministris, non addatur; sicut additur verbis Absolutionis.

## DISPUTATIO SEXTA:

### De Ministro & Subiecto Baptismi.

#### QUESTIO I.

##### Quisnam sit Minister Baptismi?

I.  
Omnis homo  
ratione  
utens est  
minister va-  
lidus Bap-  
tismi, etiam  
extra neces-  
sitatem.

**D**ico I. Omnis homo ratione utens est validus minister Baptismi. Patet ex c. *Firmiter*, de *Summa Trin.* & cap. *A quodam Judæo*, de *Consecr. dist. 4.* Denique idem definit *Florentinum in Decreto de Armenis* dicens: *Minister hujus Sacramenti est Sacerdos, cui ex officio competit baptizare: in casu autem necessitatis, non solum Sacerdos vel Diaconus, sed etiam laicus & mulier, immo etiam Paganus & Hæreticus baptizare potest, dummodo formam servet Ecclesiæ, & facere intendat, quod facit Ecclesiæ.* Et quamvis loquatur de casu necessitatis, idem tamen est quoad valorem extra casum necessitatis, ut omnes intelligunt: quia necessitas non mutat essentialiter hujus Sacramenti, præsertim ad cujus valorem non exigitur jurisdictio, uti exigitur in Sacramento *Pœnitentiæ*, cujus proinde minister validus extra articulum mortis quoad peccata mortalia non est quilibet Sacerdos ob defectum jurisdictionis; quæ tamen in articulo mortis non reservatur. Idem patet ex facto *Athanasii* pueri extra necessitatem baptizantis: item ex valore Baptismi Hæreticorum generaliter ab Ecclesiâ approbati: quem denuo (suppositâ legitimâ materiâ, formâ & intentione) verum esse generaliter definit *Tridentinum sess. 7. can. 4. de Baptismo*. Denique ex c. *A quodam Judæo*, ubi nul-

la sit mentio casus necessitatis. Ratio est, institutio Christi. Congruentia, Baptismi necessitas; ob quam etiam est institutus in materia maximè obviâ.

Dices I. Solis Episcopis in persona Apostolorum dictum est: *Docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.* ergo reliqui non sunt validi ministri. Resp. dissimulato antecederente, et si falsum sit, Neg. Conf. ibi enim Christus Apostolis non dedit potestatem baptizandi, quam habebant & exercebant ante passionem, dum necdum essent Episcopi aut Sacerdotes; sed ibi ipsis jam Episcopis dedit mandatum, & ad summum simul jus primum baptizandi.

Dices II. In *Carthaginensi IV. c. 100.* dicitur: *Mulier baptizare non presumat.* Resp. tam istum locum, quàm quædam alia Conciliorum & Patrum intelligi: de potestate unquam solemniter baptizandi, aut extra casum necessitatis licite. Solum enim agitur contra mulieres, quæ sibi officium tingendi seu baptizandi arrogabant. Contra quas similiter agit *Tertull. lib. de Bapt. cap. 17.* Aliud est in necessitate: tunc enim posse baptizare quoslibet, apertè *Tertullianus* ibidem assertit.

Dices III. c. *Quos à Paganis, dist. 4. de Consecr.* jubet *Gregorius II.* rebaptizari quosdam baptizatos à paganis. Et *Concilium Eliberitanum* in Hispania tempore *Marcelli I. c. 38.* statuit posse fidelem (qui lacrum suum integrum habet, nec sit bigamus) baptizare in necessitate infirmitatis postum *Catechumenum*. Ergo infide-

Ies saltem invalidè baptizant. Resp. Neg. Conf. nam Gregorius Pontifex loquitur de baptizatis non servatâ formâ Ecclesiæ: adeoque jubet eos baptizari in nomine Trinitatis, supponens antea sic non esse baptizatos à paganis, utpote mysteriorum nostræ fidei ignaris. Concilium Eliberitanum vero (et si alioqui non tantæ auctoritatis) docet, quod in necessitate baptizare possit, etiam is, qui solum baptizatus est; non negat autem idem posse qui necdum baptizatus foret, sed vel ab hoc abstrahit, vel tacite supponit baptizatum esse præferendum. Sicut etiam loquitur de non bigamo; quo tamen præsentè validè baptizat Christianus bigamus, esto ex ordinatione istius Concilii ab Ecclesiâ non recepti foret postponendus.

Dices IV. c. Si Presbyter 1. q. 1. dicitur: Si Presbyter ordinatus deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur & ordinetur iterum, & omnes quos prius baptizavit. Resp. postrema verba istius Paleæ esse expuncta in editione Gregorii XIII. quia neque habentur cap. 1. De Presbytero non baptizato, aut c. Veniens eod. tit. aliisque locis, in quibus hæc Palea citatur: neque sensum congruum admittunt, nisi iis subintelligatur ly iterum ordinentur.

Dices V. s. Isidorus, ut refertur c. Si quis 1. q. 1. ait: Si quis per ignorantiam ordinatur antequam baptizetur, debent ab eo baptizati iterum baptizari, & ipse ulterius non ordinetur. Resp. ibi vel proponi quæstionem, vel falsam alicujus opinionem recitari; cui deinde opponitur vera doctrina his verbis (quæ etiam referuntur c. Romanus Pontifex de Consecr. dist. 4.) Sed Romanus Pontifex non hominem iudicat qui baptizat, sed spiritum Dei subministrare gratiam Baptismi, licet paganus sit qui baptizat. Quod clariùs exponitur l. 5. Capitularum c. 4. Vide quæ notantur in ipso Decreto circa hunc Canonem.

Dices VI. Aug. l. 2. contra ep. Parmeniani c. 13. ait: Et hæc quidem hæc quæstio est, utrum & ab iis, qui nunquam fuerunt Christiani, possit Baptismus dari: nec aliquid temerè inde affirmandum est sine auctoritate tanti Concilii, quantum tantæ rei sufficit. Resp. Augustinum ibi abstrahere à decisione quæstionis, quæ jam in Ecclesiâ est notoria. Addit tamen suo etiam tempore non fuisse quæstionem de Baptismate collato ab iis qui ab Ecclesiæ unitate separati sunt, scilicet hæreticis & schismaticis: quia id discussum & firmatum jam tum erat in ipsâ totius orbis unitate.

Dices VII. cum Calvino l. 4. instit. c. 15. §. 20. baptizare est Ecclesiastici ministerii: ergo competit solis ministris Ecclesiæ, non mulieribus. Resp. etiam prædicare ac docere esse Ecclesiastici ministerii: & tamen in necessitate potest & debet quisque proximum docere. Sic Act. 18. Aquila & Priscilla uxor ejus docuerunt quemdam Apollipem, qui non satis videbatur instructus in fide

Christi, quem magno zelo prædicabat. Sic etiam mulieres catechizant. Et olim Diaconissæ & similes instruebant feminas baptizandas. Publicè tamen docere, in Ecclesiâ præcipuè, uti est pars muneris Ecclesiastici, & id prohibet mulieribus Apostolus; sic & solemniter ac publicè baptizare, adeoque & illis merito censetur illicitum.

Dico II. Minister Baptismi ordinarius sive ex officio est solus Sacerdos cum exclusione inferiorum: qui tamen debet habere jurisdictionem, ut licitè illum administret extra necessitatem. Prima pars patet ex Florentino supra: quod cum loquatur dogmaticè, excludit omnes reliquos inferiores. Idem patet ex c. Constat. dist. 4. de Consecr. ubi ex Isidoro dicitur: Constat Baptisma solis Sacerdotibus esse tractandum; ejusque mysterium nec ipsis Diaconis explere est licitum absque Episcopo (in quo eminenter residet eadem potestas) vel Presbytero.

Secunda pars probatur: quia administratio Sacramentorum est actus pascendi, sive pastoris; & per consequens requirit in administrante jurisdictionem ordinariam vel delegatam. Deinde per Baptismum admittitur aliquis in familiam Christi cum jure communicandi omnibus ejus privilegiis: atqui nullus admittit extraneum in aliquam politicam communitatem, nisi Princeps, aut alius habens in eam aliquam jurisdictionem: ergo &c. Hanc jurisdictionem habet Pontifex tamquam principalis Princeps spiritualis in totum mundum, Episcopus in suam Diocesim, Pastor in suam parochiam, alii Sacerdotes juxta suæ commissionis amplitudinem. Unde si extra necessitatem alii Sacerdotes absque licentia vel privilegio tentent baptizare, graviter peccant; utpote usurpantes sibi officium & auctoritatem alterius in re gravi: quamquam non incurrant irregularitatem aut excommunicationem, quæ nullo jure statuitur.

Dices: Non datur nec dari potest jurisdictione in baptizandum, cum ante Baptismum re ipsâ susceptum nemo subjiciatur Ecclesiæ jurisdictioni. Resp. Neg. Conf. etsi enim directâ jurisdictione solum habeatur per Baptismum re ipsâ susceptum; indirectâ tamen ratione loci, in quo quis versatur aut parentes commorantur, sive familiarè ad quam admittitur, potest & debet ante Baptismum haberi in baptizandum extra articulum necessitatis: quatenus nimirum in Episcopo vel parochio est jus exercendi tale munus, tamquam in ministro peculiariter deputato ab Ecclesiâ, ex cujus ordinatione competit tali admittere extraneos in Ecclesiam per Baptismum in isto loco; idque exclusivè ad ceteros, nisi de illius licentia. Quare hoc ipso adulti non baptizati subsunt tali ministro: non quod ex præcep-

Minister ex officio est solus Sacerdos.

In quo requiritur jurisdictione.

Qualiter hæc locum habere possit ac debeat, magis declaratur.

to Ec-

to Ecclesiæ obligentur à tali petere Baptismum, sed quia ex jure naturæ tenentur non petere ab alio, quam qui possit licite dari. Parvuli autem propriè non subduntur præcepto, sed directè præcipitur aliis, ne quis illorum eos baptizet, præter pastorem aut legitimè deputatum.

7.  
Diaconus potest ex rationabili causa committi Baptismi solemnibus ministris:

DICO III. Etsi Diaconus non possit ordinariè baptizare ex vi suæ ordinationis; ex hac tamen est capax, ut rationabili causâ existente possit solemniter baptizare ex commissione Episcopi aut Sacerdotis. Ita communiter Doctores. Probatum ex ordinatione Diaconi, ubi inter alia quoque dicitur: *Diaconum oportet baptizare*; nempe solemniter: cum enim Ecclesia id Diacono possit committere, censetur hoc facere, quando ipsum specialiter constituit ministrum Baptismi, quo modo reliqui non sunt constituti. Deinde c. *Diaconos dist. 93.* de iis *Gelasius* (aliqui textus habent *Pelagius*) Papa dicit: *Ab sine Episcopo vel Presbytero baptizare non audeant*; id est, juxta *Glossam*, absque eorum consensu aut commissione. Ubi satis clarè insinuat, posse Diaconis, etsi non compellat tanta necessitas, committi baptismationem, utique cum solemnitate: nam hæc non potest citra necessitatem omitti, adeoque nec potest committi baptizatio non solemniter, sed ab ipsis presbyteris aut Episcopis fuisset solemniter adhibenda.

8.  
Citra commissionem hujusmodi ministeriæ in extrema quidem necessitate eis licere. Nonnulli censent.

An verò extremâ necessitate urgente possit Diaconus citra commissionem baptizare solemniter, incertum est. Negat *Cornelius* ob verba quæ Pontifex c. *Diaconos* citato subjungit dicens: *Nisi prædictis fortassis ordinibus longius constitutis necessitas extrema compellat. Quod & Laicis Christianis facere plerumque conceditur.* Quibus insinuat Papa Diaconis citra commissionem non aliter quam Laicis esse licitum baptizare. Quare consequenter ad hanc doctrinam Diaconus sic solemniter baptizans fieret irregularis. Nihilominus probabiliter contrarium docet *Suarez*, *Præpositus* & alii; eò quod specialiter Diaconus ad baptizandum sit ordinatus: adeoque in extrema necessitate videatur ad id solemniter præstandum sufficere commissio tacita seu rationabiliter præsumpta. Pontifex autem docet quidem, quod Laicis tunc idem liceat, sed non quòd eodem modo, quo Diaconis: faciendo enim exceptionem, nisi extrema necessitas compellat, vult Diaconis tunc licere sine commissione, quod prius decreverat iis licere præsentè Episcopo vel Presbytero ex commissione, ex qua licebat ipsis baptizare solemniter, ut etiam alii fatentur.

9.  
Quæ causa censetur sufficiens ad committendum Diacono ministri-

Porro rationabilis causa ad Baptismi administrationem Diacono committendam, non est sola extrema necessitas, sed etiam quævis alia iudicio ministri ordinarii determinanda: ut cum ob multitudinem baptizandorum, infirmitatem Sacerdotis, aliasve

graves causas vel occupationes, non possit Sacerdos omnibus petentibus Baptismum satisfacere, sed alioquin cogentur qui factis parati accedunt, cum incommodo diu Baptismum differre. Sic Apostoli, ut prædicationi acarent, videntur Baptismum commisisse Diaconis: ex qua commissione *Philippus* Diaconus baptizavit Eunuchum. Vix tamen hoc tempore & in his locis, id est in usu, ob multitudinem presbyterorum.

DICO IV. Nullus Clericus Diacono inferior, adeoque multò minus Laicus potest etiam in extrema necessitate (in qua etiam juxta praxim Ecclesiæ baptizari) solemniter baptizare, nisi ex commissione Papæ, cui id potest Clericis inferioribus committere, cum solemnitas ista sit jure Ecclesiastico introducta, in quo Papa potest dispensare. Ratio est: quia nullibi in jure permittitur talibus usurpatio istius solemnitatis, sed præcisè illud, quod postulat extrema necessitas, scilicet Baptismi substantia: ac proinde eodem jure, quo solemnitas & ceremoniæ Baptismi sunt introductæ, censentur illi ab earum usurpatione seclusi. Quod etiam communis praxis & Doctorum sensus confirmat.

DICO V. Existente necessitate hic est ordo servandus in conferendo Baptismo, ut Sacerdos præferatur Diacono, Diaconus Subdiacono, hic ceteris Clericis, Clericus Laicis, vir feminae, fidelis infideli. Quod de Sacerdote quidem satis constat ex auctoritatibus seu juribus citatis. Deinde quia fieret grave præjudicium Ordini Sacerdotali, cui jus primarium est annexum. Unde Doctores unanimiter tenent inversionem illius ordinis esse mortalem ex genere suo, si Sacerdos sit ad baptizandum paratus. Quamvis *Valentia* & *Joannes Suarez* citati à *Diana* p. 3. *Tract. 4. Ref. 4.* putent tantum esse venialem: immo *Cajetanus* q. 67. a. 4. putet seposito contemptu & præsumptione non peccare mortaliter laicum etiam extra necessitatem baptizantem non solemniter. Ratio est: quia tunc indebitè usurpatur munus alienum idque grave, quod Sacerdoti competit vi Ordinis, & si sit Parochus, insuper jure officii parochialis. Unde *Aug. l. 2. contra ep. Parmeniani* c. 13. agens de Laico Baptizante ait: *Nullus cogente necessitate si fiat, alieni muneris (scilicet juris, sacerdotalis videlicet, in Ordinatione accepti, ut patet ex contextu) usurpatio est: si autem necessitas urgeat, aut nullum, aut (si v.g. non sit adhibita plena diligentia in quærendo Sacerdote) veniale delictum est.* Quæ & subsequenter satis ostendunt gravitatem delicti in inversione ordinis: præsertim cum tunc reverà nulla sit necessitas urgens Laicum ad ministrandum. Idem Doctores communiter contra Nonnullos censent, si prætermisso Diacono baptizet inferior Clericus aut Laicus; eò quod Diaconus etiam ad baptizandum sit ordinatus, adeo-

adeoque ejus præmissio sit etiam alieni muneris usurpatio. Facile tamen in hac re potest intervenire ignorantia, quæ à mortali excuset potest enim aliquando timeri mortis periculum ubi non est, & idcirco accelerari Baptismus non expectato debito ministro, quia bonâ fide existimatur periculum non pati moram.

In reliquis inversio ordinis, etiam si dicat aliquam incongruentiam, non est tamen mortalis juxta Doctores passim contra Vasquez d. 147. n. 34. existimantem quod omnis inversio ordinis sit mortalis; immo quòd alioquin ne quidem foret venialis: cum id oriri deberet ex lege divina, quæ sanè gravis, & graviter obligare videtur. Ad hoc tamen facile responderetur, culpam venialem provenire posse ex ritu Ecclesiæ, quæ similem ordinem præscribit, ut patet in Rituali Romano Tit. de ministro Baptismi. Et quamvis proveniret ex lege divina, posset hæc leviter obligare, quatenus se extendit ad hanc materiam, quæ tantum levis apparet, solumque fundatur in aliqua decencia. Sicut ob hoc illiberalitas non est grave peccatum, etsi liberalitas ex quadam decencia exigeret aliquid secundum se notabile alteri præberi. Varii tamen non improbabiler putant cedere in grave præjudicium Sacramenti, si baptizato fidei præsentem ministret non baptizatus, præsertim si sit omnino infidelis. Per accidens etiam aliquando potest inverti in istis ordo licite, ut v. g. mulier docta & assueta baptizare præferatur viro rudi, aut in circumstantiis, in quibus pudoris gratiâ non deceat virum accedere, v. g. si infans non sit omnino editus. Ita Rituale Romanum Tit. de ministro Baptismi. Ignorans enim, nolens, aut congruè non valens in certis circumstantiis, etsi alioquin foret superioris ordinis, censetur absens.

Adverte, qualiscumque fiat inversio ordinis, nullam incurrit irregularitatem in Baptismo non solemnem; cum hic non sit actus Ordinis, adeoque non usurpetur alienus Ordo. Si verò Baptismus conferatur solemniter, constat Clericum fieri irregularem, ex c. 1. de Clerico non ordinato ministrante De Laicis est nonnulla controversia. De quo vide dicta Tract. de Legibus d. 6. q. 7. (quæ est de irregularitate) §. 3.

QUESTIO II.

An Unus possit simul plures baptizare, vel contra?

Dico I. Potest unus minister simul plures baptizare, applicando omnibus simul materiam, & dicendo: Ego vos baptizo &c. Ita Scotus dist. 6. q. 2. n. 6. & alii communiter. Probat: quia potest unus eadem

Herinc Sum. Theol. Pars IV.

formâ consecrare plures hostias, in periculo suffragii absolvere plures poenitentes, ergo etiam simul plures baptizare: cum nec ratione nec auctoritate constet, requiri potius ad valorem Baptismi, quòd unus solus baptizetur, quàm ad valorem consecrationis, quòd unica hostia consecratur, aut ad valorem absolutionis quòd unus tantum absolvatur.

Quia tamen hoc est contra morem Ecclesiæ in re gravi, advertit Scotus sup. Coninch & alii illud sine mortali non licere extragram necessitatem: quidquid aliqui putent non esse mortale. Confirmatur ex Rituali Romano, Tit. de baptizandis parvulis, ubi agens de forma, Ego vos baptizo &c. ait: Quam tamen formam in his solum & in aliis similibus mortis periculis ad plures simul baptizandos, & ubi tempus non patitur ut singuli separatim baptizentur; alias nunquam licet adhibere. Quod denotat gravem culpam juxta gravitatem rei.

Notat autem idem Scotus in illo casu fore plura baptismata: nam baptizatio est actio transiens, quæ afficit terminum & multiplicatur penes multitudinem illius: quemadmodum dicuntur plures creationes, quando Deus simul creat plures creaturas. Et quamvis una tantum videatur forma, est tamen virtualiter multiplex; eò quòd pronomen, Vos, includat in se singulare pluries geminatum. Deinde ad multiplicationem totius sufficit multiplicatio unius partis. Et in hoc consentiunt quoque ceteri Doctores communiter.

Dico II. Quando plures concurrunt ad eundem baptizandum, sic ut unus ponat materiam, alter proferat formam, v. g. unus abluit & alius carens brachiis dicat: Ego te baptizo, invalidus est Baptismus. Ratio est institutio Christi. Hæc autem potissimum probatur ex sensu Ecclesiæ; hæc enim semper intellexit institutionem sic factam, ut idem debeat ablueri, & formam proferre. Quod colligitur, tum ex perpetuo illius usu: tum ex unanimi sententia Doctorum, qui omnes concorditer sic judicant exceptis Marfilio & Cajetano: qui tamen neque constantè neque firmiter audent oppositum asseverare. Tum quia in aliis quoque Sacramentis conformis est praxis, ut idem minister adhibeat materiam & formam, quando scilicet ministri est materiam adhibere: prout non est in Sacramento poenitentiae, in quo ipse poenitens materiam adhibet. Et ob hoc praxis & sensus communis est, Baptismum interdum ita ab Hæreticis recentioribus collatum esse invalidum & repetendum. Quod etiam aperte supponit Synodus Mechliniensis II. (quam probavit Paulus V.) tit. 3. c. 6. dicens, id esse contra antiquissimam Traditionem. Quòd autem præscribat baptizatos ab Hæreticis recentioribus esse tantum sub conditione rebaptizandos, non est, quia dubitabat Synodus

R nodus

Illicite rati-  
mon, immo  
verosimilius  
non sine  
culpa gravi,  
extra neces-  
sitatem,

15.  
Tali casu  
forent plura  
Baptismata.

16.  
Plures unus  
invalidè  
baptizant, si  
unus mate-  
riam adhi-  
beat, alter  
formam  
proferat.

Probat: